

Öğrenci: Jennifer Yum

Yorum 1, *Annales School*

Günümüzde, çok az tarihi yapıt Fernand Braudel'in *The Mediterranean*'da yaptığı biçim ve yoğunlukta coğrafyayla ilgileniyor, coğrafyanın detaylarına iniyor. Coğrafi tartışmalar bugünün tarihçileri tarafından önemsizmiş gibi gösteriliyor, özellikle de yeni ve çerçevesi çok iyi belirlenmiş argümanlar ileri sürme baskısını düşündüğümüzde. Aslında, tam da bir yandan olgusal gerçekleri anlatmanın cesareti kırılıyorken diğer yandan özetlemek değer kazanıyor. Herşeye rağmen, Braudel bir bölgeyi politik, sosyal, ve ekonomik yönlerden çalışmanın yanında bölgenin coğrafyasının da kapsamlı bir incelemesini yapıyor. *Annales Okulu*'na göre, bu metodolojinin arkasında ciddi bir mantık var. Olaylar ve konjonktür anahtar parametreler tarafından belirleniyor, yani yapılar tarafından. Gerçekten de Braudel "insan yaşamı çevrenin emirlerine karşılık verir, aynı zamanda onları başından savmaya ve aşmaya çalışır, ama bunu yaparken başka tuzaklara düşer, biz tarihçiler de bunları nerdeyse tam olarak yeniden inşa ederiz" (267) diye yazıyor.

Ekonomik eşitsizlik nosyonu, Phillip II döneminde pekişen sosyoekonomik sınıflara ayrılmayı anlamakta önemli. Kitleleri yoksullaştırmanın çok şiddetli olmasının nedenlerinin anlatıldığı Braudel analizi, arada bulunan [orijinali: intermediate] sonuçların (veya konjonktürün) nasıl olup da coğrafyadan ileri geldiğine örnek teşkil eder. İkinci ciltte daha da açılmasına rağmen, Braudel fakirleşmenin ana nedeninin tarım olduğu söyler. Özellikle de işlenebilecek alanın azlığına ve Malthusian bir eğilime dikkat çeker: "Geçinilecek [orijinal: to feed] ayların sayısı kaynaklardan daha fazla artıyordu" (426). Yine de, Braudel'in okuru, Akdeniz'de işlenecek toprağın zorluklarına şaşırıyor, çünkü daha ilk bölümde benzer bir noktaya değiniyor. Örneğin Braudel'in ovalar bölgesinde Lombardy'yi tartışmasına bakarsak, sel ve sıtmanın yaygınlığından bahsediyordu. Bu bölgede, insan ovaları onikinci yüzyıldan itibaren dönüştürmeye başladı (72). Ve böylelikle çok sınırlı sayıda insan için ekonomik güvence sağlanmış oldu. Bunun bedeli, kölelik ve diğerlerinin artan sefaleti oldu (74).

Braudel'in bu çalışmasında üstüne basa basa vurguladığı Akdeniz'in, Kuzeyden farklı olarak, "hiçbir zaman başarılı bir devrim yapamamış" (735) olmasıydı. Braudel, tarih sayfasında toplumsal devrimin yokluğunun, "nüfusun büyük bir kesiminin yoğun bir şekilde, görece yoksullaştırılmasına" (453) bağlı olduğunu da ekliyor. Bunu okuduğumda Braudel'in mantığını sorgulamadan edemedim: fakirleştirilmiş büyük çoğunluk neden başkaldırmaz? Marxist anlamda kaybedecekleri ne vardı ki? Burada Braudel *Annales* geleneğinin ikinci

belirgin özelliğini tanıtıyor. Coğrafi determinizmi kucaklamanın yanında, Braudel rahatsızlıkların bir zaman sonra norm olacak kadar çok sık patlak verdiğini savunuyor. Bunu yaparken Braudel, alalade veya sıradan olanı, önemsiz olanla karıştırdıklarını ve böylelikle de [rahatsızlıkların] uzun vadede önemini anlayamadıklarını belirterek kendinden önceki tarihçileri eleştiriyor. Burdan çıkacak historiografik ders, tarihçilerin sadece dönüm noktası denilen olaylara bakmakla kalmayıp günlük, sıradan olaylara da bakmaları gerektiği. İşte “geçerli sosyal tarihin üstyüzey işaretleri” (737) burada yatmaktadır. Sonra da Braudel diyor ki, “ tarihçinin problemi budur... ilk bakışta sadece anlaşılmazlığın görüldüğü yerde korelasyonları, regüler biçimleri ve genel eğilimleri” (737) [görmek]. Bu gözlem bugün bize aşikar, besbelli gözükebilir, ama elli yıl önceki öğrenciler için çığır açıcıydı.

Şüphesiz *Annales* okulunun kurucularından biri olan Lucien Febvre, Braudel’in çalışmasını “bie manifesto, bir işaret” (38, *A New Kind of History*) olarak görecekti. Ama *The Mediterranean* bir zayıflık da sergiliyor. Braudel’in obsesyon derecesinde kesinliğe ve sayısallaştırma (nicelleştirme) uğraşı bu çalışmayı kendine ait bir kata, dereceye koyuyor: büyük çapta ve kafa karıştırıcı. Örneğin ilk bölüm açıklayıcı olsa da teorik bir çerçeveden yoksun. Dağlardan ovalara, Kuzeyden Güneye, Doğudan Batıya, Braudel yoğun, ağzına kadar dolu bir anlatıdan diğerine geçiyor. Açıkçası, bazen yazar hangi “alan veya bölgede” acaba şimdi diye geçirdiğim zamanlar oldu. Ben Doğu Asya tarihçisi olarak son olarak bu kadar detayın ve genişliğin bir başka coğrafyada, örneğin Kore’de Yi hanedanının son elli yılı için de aynen tekrarlanabilir olup olmadığını sorguluyorum. Diğer bir deyişle, Braudel, Bloch ve Febvre’nin herbiri ya Avrupa’da olan veya Avrupa’yla yakından ilgili alanlara bakıyor. Buralarda, arşivler zengin ve genel olarak yararlanılabilir durumda. Hatta bir yerde Braudel probleminin kaynakların yokluğundan değil çok fazla olduğundan kaynaklandığını belirtiyordu. Ama uzun vade (*longue duree*) yaklaşımı enformasyon bolluğunun erişilemediği durumda belki de olanaksızdır. Bu durum o çalışmayı daha mı az önemli, daha mı az sağlam yapar? Son olarak, bu son derece yapılandırılmış [orijinali: structured?] analiz metodunun bir eksikliği, örneğin bir halkın dini veya inançları gibi daha elle tutulamayan psikolojik faktörlere kapıyı kapamamıdır. Ondokuzuncu yüzyıl Çin örneğini verirsek, Çinlilerin daha önce kendi politik ve ekonomik sistemlerini “ilerletmekteki” başarısızlığı büyük bir toprak parçası olmasına ve çok bol doğal kaynakları olmasıyla mı açıklanacak? Aslında, evet. Ama fiziki parametreler hikayenin sadece bir tarafını anlatıyor. *Annales* ekolü öğrencileri Doğu Asya’nın Konfüçyus geleneğine olan bin yıllık bağlılığını nasıl açıklayacaklar? Burdan da şuraya varıyorum: Bir bölgenin veya ülkenin tarihi bir araştırma konusu olarak gerçekten ne kadar gerçekçi merak

ediyorum. Tarih daha dar, daha konsantre disiplinlere mi bölünmeli acaba? Post-modernistlerin de öne sürdüğü de bu zaten.